LIBISzine

HET LIBIS MAGAZINE ▪ JUNI 2014 ▪ NUMMER 7

EUROPEANA
Van portaal naar platform

REFERENCE ROT
Het belang van duurzame bewaring van webcontent

Maak kennis met de auteur van ‘Een jaar offline’

Het Heron team in de kijker

ALMA
Update & opleidingen

VOORWOORD

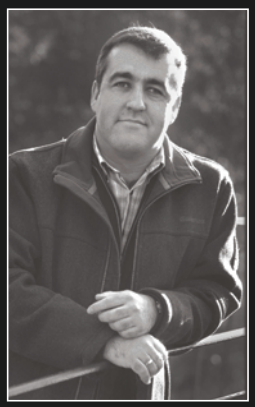

In dit LIBISzine houden we halt bij een aantal niet-alledaagse onderwerpen. Europeana is ongetwijfeld zo'n thema. Over de achtergrond van dit digitaal Europees erfgoedproject geven we graag het woord aan Jill Cousins. Als directeur van Europeana is zij de geknipte persoon om ons binnen te loodsen in de wereld die zich achter dit digitaal platform bevindt.

Wist u trouwens dat LIBIS meewerkt aan het Europeana Inside project? Dit project loopt dit najaar ten einde en heeft als belangrijkste doelstelling de toelevering van digitale objecten aan de Europeana portaalsite te automatiseren en simplificeren. Sam Alloing en Naeem Muhammad, twee van onze medewerkers, gaan op pagina 7, 8 en 9 dieper in op de technische aspecten van dit project.

En hoe staat het met Alma? Een antwoord op die vraag mocht in dit magazine uiteraard niet ontbreken. U hebt waarschijnlijk al gemerkt dat de opleidingen en workshops volop aan de gang zijn. Voor praktische details verwijs ik naar pagina 21 maar laat me alvast benadrukken dat het Alma-team op volle toeren draait en alles in het werkt stelt om de implementatie van dit nieuwe geïntegreerde bibliotheekbeheersysteem in goede banen te leiden.

We houden ook halt voor een onderwerp met de naam 'reference rot'. Het gesprek met Herbert Van de Sompel maakt niet enkel duidelijk wat dit begrip inhoudt. Het illustreert ook het belang van het archiveren van bepaalde webcontent en geeft aan dat een duurzame benadering ten aanzien van webcontent een absolute noodzaak wordt.

Dat het web en online media steeds meer impact krijgen op ons leven; zoveel is zeker. Tegelijkertijd worden alsmaar meer mensen zich bewust van de heilzame werking van offline momenten. De schrijver, Bram van Montfoort, voegde de daad bij het woord, ging een jaar offline en schreef er een boek over. Hij vertelt ons in dit LIBISzine wat dat jaar hem geleerd heeft. Verder laten we u kennismaken met Christine Breugelmans, bibliotheekmedewerkster bij KMKG (Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis) en met Nele Barbry die ons doorheen de nieuwe bibliotheek van Vives gidst. U merkt het: dit LIBISzine is weer heel gevarieerd. Ik wens u dan ook boeiende leesmomenten.

Jo Rademakers
Hoofd LIBIS

INHOUD

INFORMATIE 1

LIBIS nieuws

INSPIRATIE 2

- Europeana:
  een gesprek met Jill Cousins
- Europeana Inside:
  het LIBIS' Europeana Inside team aan het woord

INNOVATIE 10

- Investigating reference rot in web-based scholarly communication
  een interview met Herbert Van de Sompel

INTERACTIE 13

- Op offline dieet:
  Bram van Montfoort, de auteur van 'Een jaar offline', aan het woord

IN TEAM 16

- Het Heron team in de kijker

LIBISnet 20

- De mens achter ... Christine Breugelmans
- Bib in de kijker:
  Op bezoek bij VIVES (Kortijk)
  met als gids Nele Barbry
- Alma: een stand van zaken

VEP

Het VEP (Vlaams e-boekplatform) heeft als doel Vlaamse digitale boeken via de bibliotheken voor een breed publiek toegankelijk te maken. Begin mei 2014 startten meer dan 200 bibliotheken met het uitlenen van e-boeken. Zo kan men bijvoorbeeld op tablets en Smartphones uitgeleende digitale boeken lezen en eventueel ook beluisteren.

Het VEP werd gerealiseerd dankzij de samenwerking tussen Bibnet, de uitgeversorganisatie Boek.be en met de steun van de Vlaamse overheid. LIBIS ontwikkelde, installeerde en configureerde een ICT-platform dat dient voor de opslag, het beheer en de exploitatie van digitale boeken in Vlaanderen. Wij hopen uiteraard dat dit pilootproject een succes wordt!

Meer informatie op
www.libisplus.be/projecten
en **www.bibnet.be**

DAV

LIBIS participeert met Lias in het DAV-pilootproject. Met het Digitaal Archief Vlaanderen wil de Vlaamse overheid een shared-service center voor duurzame digitale archivering voor overheidsinformatie uitbouwen. In dit pilootproject werkt Lias mee aan de uitbouw van het e-depot.

Digitaal Archief Vlaanderen plant, onder voorbehoud van goedkeuring van de Vlaamse Regering, in de tweede helft van 2014 met een aantal pilootprojecten te starten en op 1 januari 2015 de dienstverlening naar alle betrokken instanties open te stellen.

Meer informatie op
www.libisplus.be/projecten

Bridging Knowledge Collections

Bridging Knowledge Collections is een project van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis in samenwerking met LIBIS. Het doel is om verschillende soorten collecties met elkaar te verbinden zodat deze op een geïntegreerde manier ondervraagd en ontsloten kunnen worden.
In dit project staat LIBIS in voor de implementatie van Limo. Deze software zorgt dat de data uit de verschillende catalogi geïntegreerd en ontsloten worden. Het BKC-project besteedt bijzondere aandacht aan het gebruik van internationale standaarden en protocollen op het gebied van Open Access en Open Glam (Galleries, Libraries, Archives, Museums) zodat integratie en uitwisseling met andere initiatieven mogelijk wordt.

Meer informatie op
www.libisplus.be/projecten

Babylonian Database

Begin dit jaar ging LIBIS -in samenwerking met de 'Onderzoeksgroep Nabije Oosten Studies' (KU Leuven)- van start met een nieuw pilootproject. LIBIS ontwikkelde een database voor wetenschappelijk onderzoek rond Babylonische kleitabletten. De opzet was een flexibel systeem met geavanceerde zoekmogelijkheden dat de gebruikers toelaat om zelf hun database verder uit te breiden.

LIBIS werkt momenteel aan een gelijkaardig project met de Alamire Foundation (International Centre for the Study of Music in the Low Countries).

Meer informatie op
www.libisplus.be/projecten

Europeana:

Een gesprek met Jill Cousins, Europeana's numero uno

"We are shifting strategy from being a portal to serving as platform."

Eind vorig jaar was Jill Cousins, Executive Director bij Europeana, te gast als spreker tijdens één van de LIBIS seminaries. Het werd een heldere en boeiende uiteenzetting over dat gigantische platform dat het Europese culturele en wetenschappelijke erfgoed voor u en mij toegankelijk maakt. Reden genoeg om haar opnieuw te gaan opzoeken en haar een aantal vragen rond dit Europees erfgoedproject voor te leggen.

How would you describe the key activity of Europeana?

We want to create access to digital collections of scientific and cultural heritage held in museums, archives and libraries across Europe. The initiative started in 2005 after six heads of state had made clear to José Manuel Barroso, president of the European Commission, that it was necessary to defend the European patrimony from anglicisation. At the time, that was a real concern because it was mainly English language objects being digitized. The response from the European Commission was to set up a project called Europeana which encouraged member states to be responsible for themselves and take on the task of digitizing their own cultural heritage.

The term 'ecosystem' is an important element in the description of Europeana. What exactly is meant by this term?

The term emphasizes that we are creating a system which balances supply and demand. The term also implies that Europeana is a broad network of around 2.300 partners. Some are contributing content directly while others are doing this through aggregation. Just as in an ecosystem, Europeana is made up of a broad set of players: researchers, policy makers, heritage institutions, sponsors, the Europeana team; all of whom are linked to each other in one way or another and work in different taskforces to further develop Europeana. Together we create a platform that is open to

europeana
think culture

everyone and through which we can make our rich cultural European heritage easily accessible.

Why is Europeana important for Europe and its citizens?

First of all, because we connect Europe through culture. Secondly, because we make culture accessible to everyone. And thirdly, because there is the potential to reuse this cultural digital material to stimulate economic growth. In being used in tourism apps for example, it can create tangible added value. The platform holds excellent visuals which could help promote a touristic journey, for example, one which takes you along the battle routes of the First World War but could also be useful for schools and researchers. For historians it offers the opportunity to compare articles on topics -like for instance the war- that were published at the same time but in different countries, the comparison of which could lead to new interpretations of history and historic events.

Europeana's collection currently contains approximately 30.000.000 items. What is the maximum capacity?

We have reached the level of 30.000.000 objects and although this figure may be mind-blowing, the platform can and will continue to grow. The challenge we face is that we have no jurisdiction over what is being digitized. Our approach has always been to take on what we can get. We are actually in the hands of the member states who are digitizing. What we can do, to a certain degree, is to steer our collection in a certain direction with themes like 'Europeana 1914 - 1918' and 'Europeana Fashion'. This thematic approach helps us to structure the whole Europeana collection. We can also feed back to the libraries, archives, museums and audiovisual collections what users are looking for and what they are using.

What are the main challenges of this open sharing and open distribution concept?

Copyright and cross-border access to material are definitively posing a challenge. For instance, audiovisual material is very much underrepresented because clearing the rights in one European country doesn't necessarily mean they are cleared in another. Then there is the cost of digitization which are covered by the appropriate member state or institution and they are struggling to cover the expense. Sometimes it means that public domain material is temporarily removed from the public domain to be able to contract a commercial partner to do the work and reap some commercial benefit. Another true challenge is attribution.

Can you describe the challenge that is caused by attribution?

Correct attribution of a specific item means that you easily find out where the item is held and who owns it. Take for example 'De Nachtwacht', the famous painting by Rembrandt: it is owned by and attributed to The Rijksmuseum in

Amsterdam. For objects owned by well-known museums or institutions, attributions are in the main done correctly. However, when the owner is a smaller, less significant player, the attribution tends to be forgotten. Europeana always attributes, but making sure that the material -which is being made accessible- holds the attribution depends on people doing the right thing. Europeana has introduced technical means of tracking material so that attribution remains with the item.

www.europeana.eu works as a digital service platform on which others can build. How does one manage the diversity of all these different 'builders'?

We are shifting strategy from being a portal to serving as platform. We are doing this because we believe we are not in the best position to curate all the material or to understand the different audiences and make all the material work for them. Since we believe that others are better placed to do this, we changed our focus and are now doing what it takes to make Europeana work as a platform rather than a portal. The main idea is that we serve as a facilitator and that other parties use our platform to build on, as they wish. As a facilitator we will however do what it takes to implement common standards, create interoperability and make it ready for the semantic web and new audiences.

"We are striving for a less territorial view on copyright because it simply conflicts with the worldwide concept of today's web."

On the current homepage you find information on Metastasio, a writer of Italian opera's, as well as front covers of Vogue magazine. Which criteria determine which content is suitable for publication?

We apply a very liberal approach. The content contributors are themselves in charge of the type of content they upload. We do take initiatives to stimulate the contribution of certain content but at the end of the day it are the participating institutions who decide. As far as the homepage goes, here we do follow a set of certain principles. The content has to be appealing, somewhat quirky and each time a bit different. The topics on our homepage can often be further explored on our Facebook pages.

How can a platform such as Europeana create added value for the academic world?

It currently contains lots of valuable scientific and cultural heritage information that, unfortunately, is not retrievable in the most user-friendly manner. We are looking at solutions to improve this and are planning to create a Europeana Research platform to allow scholars to extract, download and pull data into other scientific systems. It is clear that our platform has plenty of potential, not only to visualize content for scientific purposes but also to compare country-specific data on a certain subject which could trigger new and interesting conclusions.

What added value can/will Europeana create for the digital humanities scholar?

The vast majority of the material we access comes from heritage institutions and is precisely the kind of information digital humanities scholars seem to be looking for. Plus we have ontologies in place which can help with identifying data linked to a specific subject. As a result the search process is not only based upon keywords but also takes into account other interrelationships. If for example, you entered the keyword 'Brussels', the system will also search under Bruxelles, Brussels or capital of Europe, because these are linked in placename thesauri and are integrated into the search string.

While not yet perfect or complete, the ontologies help the scholar discover certain links which would otherwise remain hidden. Some projects such as Europeana newspapers are experimenting with text mining of the digitized material, using named entity recognition as well as optical character recognition software to find patterns in the material. This type of software will be applied to other collections and hopefully be useful to the digital humanities scholar.

What is the favorite content that is being looked at?

According to our statistics these are the most popular items: bible, Leonardo da Vinci, Meisje met de parel, Europe, philosophy, Pablo Picasso, Mozart, Berlin wall, Mona Lisa, fashion, Van Gogh, Robert Schuman… As you can see, the topics are very varied and are mainly situated in the digital humanities area. Most people tend to do research on their individual interests or on their home town. Google has identified the same phenomenon.

"Europeana is a platform created with the European user in mind, where others can build on and create new ways of seeing our cultural and scientific heritage."

What measures are taken to ensure supply and demand of cultural heritage are in balance?

We are actually working on that. By implementing certain themes such as 'Europeana 1914-1918 - World War I' and ' Europeana 1989 - The fall of the Berlin Wall' we encourage institutions to upload material which can be targeted to particular interest groups. This is one of the reasons why we are currently building an audio channel. We are encouraging the digitization of audio material so Europeana visitors can listen to opera or surrounding sounds through a dedicated channel on music or ambient sound.

How about user engagement? Are there any plans to allow end-users to share cultural heritage through www.europeana.eu?

Over the past 3 years we have organized over 100 family history collection days across Europe. People were invited to bring in personal memorabilia on World War1. In Belgium 'Europeana 1914-1918' toured in Antwerp, West-Vlaanderen, Limburg and Vlaams-Brabant and we have some more collection days to come. We are very keen on supplementing our archives through this type of user engagement initiatives for several reasons. Firstly, heritage that might have got lost, is now being preserved.

Secondly, people are connecting to history in a personal manner which often stimulates them to even conduct more research. And then there is also the aspect of social inclusion: elderly people and children are engaged in a way which makes the handover of history something very natural.

Are there other examples of user engagement initiatives?

'Europeana Fashion' is a nice example where content is being ingested both from renowned public institutions and private archives. We have had a great Tumblr exhibition. The nice part of a project like this is that it involves a part of the population that traditionally is not very much into history. The project succeeds in engaging them through a subject they like. Victorian dresses for example can become an entrance point which triggers them to find out more about the social history or events in that era and if they wish to go create something with the digital material available through our site, then it is perfectly possible. We have the API's (Application Programming Interface) in place to do so.

What are the recurrent questions from libraries and musea regarding Europeana?

Copyright and attribution are the 2 major issues. At this moment the European Union Copyright questionnaire is out. We would like to see a change in approach to cross-border access. We are striving for a less territorial view on copyright because it simply conflicts with the worldwide concept of today's web. Attribution is another issue that is coming back because institutions want their material to be attributed and recognized as such. Against our universal public domain license for metadata we have a set of 'please' guidelines around reuse and attribution of material. This is based on the user doing the right thing. In our experience this is usually the case but we have no means of enforcing it.

Are museums not sceptical about having their material available in the public domain?

The Rijksmuseum in Amsterdam is a good example for illustrating that presence in the public domain can actually pay off. This museum put out all its digital content into the public domain and did so with fairly high resolution material. This was largely due to a nice story about Vermeer's Milkmaid, where the public were asking in the museum shop why their postcards of the painting were so white, as they had seen the picture on the internet and the background was yellow. The Rijksmuseum assured visitors that their rendition was correct

and then set out to make sure what users found on the web really was the authentic version held in the museum. Initially curators and people in charge of sales for the museum were very worried that they would loose out from such a bold move but interestingly enough, by making this high quality material available to everyone, they strengthened their reputation which ultimately led to stronger branding and an increased number of visitors and no diminution in sales.

What is being done to ensure that Europeana is being as open as possible for everyone: adults, children, minorities, people of different religions ...?

We have a very broad approach on what we collect. As a matter of fact we have no limitations or level of censorship. We believe that the cultural institutions have policies in place to ensure appropriate content is being published. At the same time we are realistic in the sense that we know Europeana can not be 'all things for all men'.

But we can make material available for certain interest groups and they can make use of the material so that it also works for them. Being a platform, we are not the ones who build for everyone rather we facilitate what others require so that they can build on it themselves.

How can the funding of the Europeana project be ensured?

In 2013 our existence was under threat since CEF (Connecting Europe Facility) -which is the facility we fall under- was facing a 90% budget cut. This threat led to the campaign '#AllezCulture' which was set up to help secure the funding for Europeana. People signed petitions to promote why they thought culture was so fundamental for Europe. This helped us to strengthen our case with the European Parliament and Council and gave positive results. In 2014 we will receive 9.000.000 euro and its equivalent for another 2-3 years beyond.
Meanwhile we have agreed to find ways of making ourselves sustainable by 2020.

How would you summarize Europeana's strategy for the future?

The one word that summarizes best our strategy for the coming years is 'platform'. We have made the shift from portal site to platform and this is the direction we will continue to pursue. Europeana is a platform created with the European user in mind, where others can build on and create new ways of seeing our cultural and scientific heritage. Thus far we have focused on putting in place certain standards and ensuring the interoperability of the material works. Easy access to an infrastructure which supports Europe's free digital library, museum and archives has always been our goal and continues to be so. The fact that cultural material can be accessed more easily inspires the spread of new cultural products which is one of the best ways of keeping Europe's foundations strong and solid.

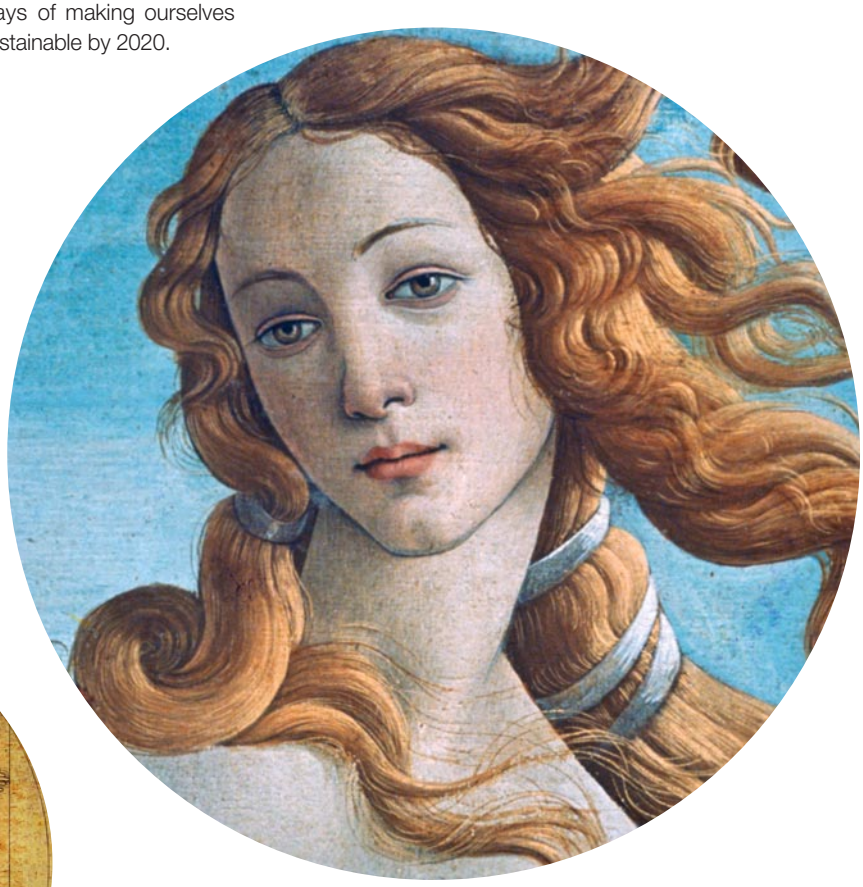

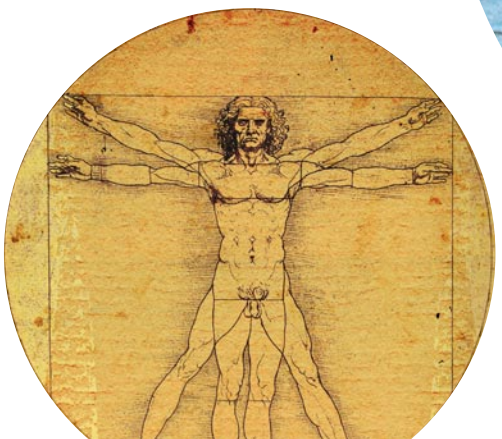

Europeana Inside:

het LIBIS' Europeana Inside team aan het woord

Om het aanleveren van digitaal erfgoed naar Europeana zo vlot mogelijk te laten verlopen, werd het project 'Europeana Inside' in het leven geroepen. Hiervoor werd beroep gedaan op de expertise van enkele Belgische spelers waaronder LIBIS. Sam Alloing (business consultant bij LIBIS) en Naeem Muhammad (software architect bij LIBIS) doen voor ons uit de doeken hoe dit project begon, waar het vandaag staat en waar het naartoe wil.

LIBIS & Europeana Inside

Sam: Het doel van het Europeana Inside project is het proces waarbij collectiebeheerders digitale objecten op het Europeana platform plaatsen te vereenvoudigen. LIBIS is één van de technische partners die meewerken aan de ontwikkeling van een nieuwe tool waarmee erfgoedinstellingen de transfer van content naar Europeana op een gebruiksvriendelijke manier kunnen laten plaatsvinden.

Naeem: Wij streven drie doelstellingen na. Het vertrekpunt is het verzamelen van data van participerende instellingen. Daarna zorgen we ervoor dat deze data compatibel zijn met de Europeana standaarden zodat deze zonder hindernissen naar het Europeana platform kunnen gestuurd worden. Samengevat kun je stellen dat wij het geheel aan data via de verschillende LIBIS-systemen klaarmaken om veilig te landen in het Europeana systeem.

"Wij maken het geheel aan data via de verschillende LIBIS-systemen klaar om veilig te landen in het Europeana systeem."
Naeem Muhammad

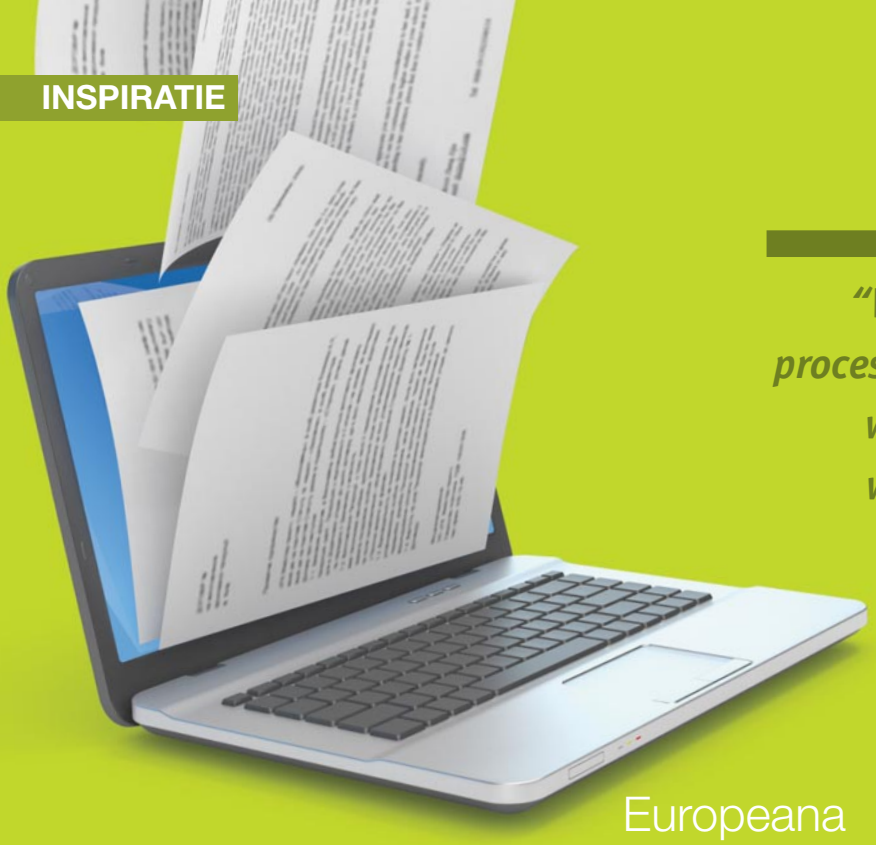

> ***"We werken volgens een iteratief proces: stapje per stapje ontwikkelen we en tijdens het proces houden we regelmatig halt om te kijken of we op koers zijn."***
> *Sam Alloing*

LIBISCoDe

Naeem: Wij ontwikkelden hiervoor LIBISCoDe. Dit is de afkorting voor LIBIS-Content Delivery system. Het is een open source software die de gebruiker toelaat om volledig zelfstandig en zonder technische tussenkomst data naar Europeana door te sturen. Om dit te kunnen doen moet de gebruiker over de software CollectiveAccess beschikken.

CollectiveAccess is een open source collectiebeheersysteem met flexibele configuratiemogelijkheden. LIBISCoDe werd toegevoegd als een extra extensie van het systeem, als een zogenaamde plug-in.

Sam: We ontwikkelden ook DTM wat staat voor Data Transformation & Mapping Service. DTM normaliseert de data die naar het Europeana platform toegestuurd worden en transformeert die data naar een formaat dat conform is met de Europeana standaarden.

Europeana Connection Kit

Naeem: In deze kit bevindt zich een set van open-source software tools waarmee je als culturele instelling je digitale culturele content op een eenvoudige manier aan Europeana kan bezorgen en de zichtbaarheid van je collecties via deze Europese portaalsite kan vergroten.

Sam: Bij het ontwerpen van de kit werd er rekening gehouden met de feedback van content providers. Eerst werd hun input verzameld en er werd gekeken met welke hindernissen culturele instellingen zoal te maken kregen wanneer ze data in Europeana wilden toevoegen.

De uitdagingen

Sam: Het Europeana Inside project startte in april 2012. We zijn nu meer dan een jaar verder en stellen vast dat de grootste uitdaging zich vooral situeert op het vlak van de zeer grote diversiteit van metadata. De interpretatie van metadata is dan ook zeer uiteenlopend en dat geeft de nodige problemen bij het 'mappen'.

Naeem: Dit bewijst meteen de nood aan een systeem dat zorgt voor het stroomlijnen van die metadata. Onze Europeana Connection Kit en Data Transformation & Mapping service zijn hier een antwoord op. De geïnstalleerde ECK wordt door de instellingen gebruikt om hun metadata naar Europeana te brengen. Het lokale systeem maakt hierbij gebruikt van de diensten van de centrale ECK waarvan de DTM service een belangrijk onderdeel is.

> ***"We ontwikkelden LIBISCoDe wat staat voor LIBIS-Content Delivery System."***
> *Naeem Muhammad*

Testing

Naeem: Er zijn twee niveaus van testing. We starten met het lokale niveau waar we de applicatie met een paar spelers uittesten. Onze lokale testing partners zijn KADOC, het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen en Erfgoedplus.be. Op basis van hun feedback tijdens de testsessies doen we de nodige aanpassingen om de Europeana Connection Kit zo gebruiksvriendelijk mogelijk te maken.

"De grootste uitdaging situeert zich vooral op het vlak van de zeer grote diversiteit van metadata."
Sam Alloing

Sam: We werken volgens een iteratief proces: stapje per stapje ontwikkelen we en tijdens het proces houden we regelmatig halt om te kijken of we op koers zijn. In ICT-termen heet deze aanpak ook 'agile development'. Het is een methode waarbij interactie met de gebruiker een belangrijke rol speelt. Tijdens het ontwikkelen wordt er voortdurend ingespeeld op de noden van de gebruiker.

Partners

Sam: Er zijn heel wat technische partners betrokken bij dit project. Ik denk aan spelers zoals Adlib (NL), Semantica (SL) en Zetcom (CH). Zij leveren applicaties of deelfacetten van applicaties die nodig zijn om onze doelstelling -nl. het vereenvoudigen van het toeleveringsproces van culturele data aan Europeana- te realiseren. En daarnaast hebben we heel wat internationale culturele instellingen, zoals bijvoorbeeld het Museum voor Schone Kunsten in Hongarije dat mee-helpt met de testing door z'n content beschikbaar te stellen.

Naeem: In onze samenwerking met partners werken we volgens een welomlijnde methodiek. We beginnen met de behoeften-analyse: het uittekenen van de noden. Vervolgens ontwerpen we de software. Deze fase noemen we 'Software Architecture & Design'. Hierop volgt dan de effectieve ontwikkeling van de software componenten. Dit hele proces gebeurt dus in samenwerking met onze partners, zij geven ons de nodige feed-back om de ontwikkelingen bij te sturen en zo een performante en gebruiks-vriendelijke software op te leveren.

Mijlpalen & toekomst

Naeem: De derde testronde met onze content partners is net achter de rug en we zijn klaar om met LIBISCoDe data te transformeren naar het Europeana metadataformaat en door te zenden naar het Europeana portaal. We zitten op schema om, zoals gepland, in september 2014 live te gaan.

Sam: Uiteraard is onze focus om het Europeana Inside project tijdig op te leveren en de gebruikers een moeiteloze ervaring te bezorgen in het aanleveren van data aan Europeana. Na de oplevering zal de uitdaging erin bestaan onze opgedane kennis levendig te houden en de systemen verder te verbeteren. Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan onze samenwerking met VIAA (Vlaams Instituut voor Archivering) rond de normalisatie en mapping van de aangeleverde data naar het VIAA formaat. Hiervoor gebruiken we o.a. de data transformation and mapping service die in het Europeana Inside project ontwikkeld werd.

Reference rot

Omdat duurzame bewaring van webcontent steeds belangrijker wordt

Op 19 december 2013 organiseerde LIBIS een seminarie rond 'reference rot in web-based scholarly communication'. Een onderwerp dat Herbert Van de Sompel vanuit de Research Library van de Los Alamos National Laboratory al een tijd van dichtbij bestudeert. Om z'n bevindingen hierover te delen, kwam hij deze keer vanuit de Verenigde Staten naar België overgevlogen. We maakten van de gelegenheid gebruik om hem na z'n lezing een aantal bijkomende vragen voor te leggen.

De titel van je lezing was 'reference rot in a web-based scholarly communication'. Wat houdt de term 'reference rot' precies in?

Het is een overkoepelend begrip waarmee we zowel naar 'link rot' als 'content decay' verwijzen. Iedereen is ondertussen vertrouwd met het fenomeen dat links die je op een webpagina toevoegt, kunnen ophouden te bestaan. Dat ze als het ware -zoals het woord 'link rot' aangeeft- komen te vervallen. Bij 'content decay' daarentegen, blijft de link bestaan maar verandert de inhoud. Dit betekent dat na verloop van tijd de link niet langer representatief is voor de inhoud waarnaar de auteur wou verwijzen. Met als gevolg dat de link vanuit de oorspronkelijke invalshoek niet langer waardevol is. De voorbije jaren zien we trouwens dat het fenomeen 'reference rot' exponentieel stijgt.

Manifesteert het zich vooral bij wetenschappelijke artikels?

Bij wetenschappelijke artikels die naar andere artikels of boeken verwijzen, is het probleem behoorlijk onder controle. Zij linken in de eerste plaats naar inhoud die statisch is waardoor 'content decay' niet echt een probleem is. En bovendien werden er DOI's (digital object identifiers) ingevoerd om 'link rot' in referenties naar artikels tegen te gaan. Maar als er links gelegd worden naar websites, software, video's, blogposts; dan krijg je te maken met content die voortdurend in beweging is. Het is op dit soort dynamische content dat ons onderzoek zich focust. We zien dat het fenomeen zich inderdaad eerder in de periferie dan in de kern van de wetenschappelijke communicatie afspeelt maar met de snelle opkomst van de nieuwe media is het een probleem waar we niet naast kunnen kijken.

Waarom is de problematiek vandaag een 'hot topic'?

Een echte hot topic kun je het nog niet noemen. Recent verscheen er wel een artikel in de New York Times* over dit onderwerp. Het kwam er naar aanleiding van een studie aan de Harvard University die aantoonde dat zowat 70% van de links in juridische artikels en beslissingen van de US Supreme Court aan 'reference rot' leden. Ook Wikipedia ervaart het als een ernstig probleem dat een behoorlijk aantal externe links in de encyclopedie niet langer actief zijn.

Samengevat kun je zeggen dat de gemiddelde internetgebruiker niet wakker ligt van het probleem maar dat in bepaalde middens het bewustzijn rond 'reference rot' wel duidelijk toeneemt. We zien dat de tijd in ons voordeel speelt. Er zijn allerlei situaties die maken dat het bewustzijn groeit. Neem nu de link van de Digital Library Conference in 2002. Doordat de domeinnaam in handen van totaal andere spelers terechtgekomen was, kwam je via de link niet langer op de site van de conferentie maar op porn- en goksites. Klinkt te gek

*www.nytimes.com/2013/09/24/us/politics/in-supreme-court-opinions-clicks-that-lead-nowhere.html

om waar te zijn maar het is helaas een sprekend voorbeeld van ‘reference rot’.

Hoe kunnen we dit probleem aanpakken?
Er zijn vandaag verschillende instellingen in de wereld die actief het web archiveren. De British Library en de nationale bibliotheek van IJsland zijn hier twee voorbeelden van. Het meest prominente voorbeeld is het ‘Internet Archive’. Dit is een initiatief dat in 1996 in de Verenigde Staten gestart werd met als doel een digitaal archief te bouwen waar zowel wetenschappers als het grote publiek vrije toegang krijgen tot alle digitale informatie die daar opgeslagen is. Heb je dus in een wetenschappelijk artikel de link naar een site gelegd en is die site gearchiveerd in bijvoorbeeld www.archive.org, dan zou de lezer ‘refererence rot’ kunnen omzeilen door een gearchiveerde versie te consulteren.

Hoe kun je ervoor zorgen dat je automatisch doorgeschakeld wordt naar die gearchiveerde content?
Hier komt Memento -Time Travel for the Web- van pas. Memento is een uitbreiding van het HTTP protocol. Met HTTP brengt een URL je naar de huidige versie van een webpagina. Met Memento kan je met diezelfde URL naar vorige versies van de pagina. Jij bepaalt hoe ver in de tijd je wil teruggaan; Memento brengt je ernaar toe. Op dit moment wordt Memento door de verschillende webarchieven ondersteund. Browsers doen dat nog niet. Maar we zijn hoopvol dat dit in de toekomst zal veranderen.

Hoe werkt dit in de praktijk?
Je installeert een Memento extensie in je browser. Die komt met een kalender-functie waarop je aanklikt in welke datum in het verleden je geïnteresseerd bent. Eenmaal dat gedaan is, kan je op elke webpagina of link die je ziet rechts klikken. Het Memento protocol brengt je dan naar een versie van de pagina of de link zoals die bestond rond de geselecteerde datum. Eigenlijk kun je Memento vergelijken met een teletijd-machine die zich een weg doorheen het

verleden van het web baant. Hoe langer het web zal bestaan, hoe belangrijker deze teletijdsfunctie zal worden.

Hoe gebruiksvriendelijk is deze toepassing?
Het Memento team heeft geen sterke expertise in user interface design en we hopen dat anderen ‘tijdreizen met het Memento protocol’ creatief in een browser zullen integreren. Persoonlijk vind ik de rechtsklik aanpak van de huidige browser plug-in een enorme stap vooruit. Met de vorige Memento plug-in was je ofwel in het heden ofwel in het verleden. Met de nieuwe aanpak klik je links voor het heden, rechts klik je voor het verleden. Beiden zijn ten allen tijde toegankelijk. Een ander pluspunt van de Memento aanpak is de ruime actieradius: je kunt nl. vanuit Memento heel makkelijk vanuit één internetarchief uitbreken naar een ander internetarchief. Je bent dus niet opgesloten in één archief maar kunt naadloos andere webarchieven over de hele wereld consulteren.

Het is duidelijk dat Memento het de lezer makkelijk maakt om op een vlotte manier de gearchiveerde content te raadplegen. Maar hoe kun je er nu voor zorgen dat deze content effectief gearchiveerd wordt?
Proactief archiveren is inderdaad cruciaal in dit hele verhaal. De vraag is dan ook: hoe kun je een massa van wetenschappers sensibiliseren om bij het schrijven van een artikel zelf proactief te archiveren? De ervaring leert ons dat dit geen evidente opdracht is. Vandaar het belang van een alternatieve oplossing. Op het moment dat de auteur z’n elektronisch manuscript aanbiedt voor publicatie, zouden de referenties machinaal gearchiveerd kunnen worden. Door het archiveren in de publicatieketen te automatiseren, krijg je een systeem dat meer garanties biedt dan een manueel systeem. Op dit moment zijn we aan het kijken of uitgevers hiervoor openstaan.

Welke rol kan een universiteits-bibliotheek hierbinnen spelen?
Willen we proactief archiveren van de grond krijgen, dan zal het ook hier belangrijk zijn dat we verder werk maken van de bewustwording van het probleem maar ook van de potentiële oplossingen. Bibliotheken, uitgevers en wetenschappelijke verenigingen kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Een eenvoudig voorbeeld: een universiteitsbibliotheek kan ervoor zorgen dat de websites van de universiteit en van universitaire onderzoeksprojecten gearchiveerd worden.

“We willen voorkomen dat informatie die waardevol is vanuit wetenschappelijk of sociaal perspectief zomaar in het niets verdwijnt.”

Jullie werken samen met University of Edingburgh. Vanwaar deze keuze?
Er zijn twee redenen waarom we hen bij dit project betrokken hebben. Hun afdeling Edina beschikt over heel wat ervaring rond elektronische informatie-voorziening op het vlak van hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

Zij brengen interessante kennis mee rond infrastructuur en systeembeheer. Hun informatica afdeling heeft dan weer heel wat aan te bieden rond 'text mining' en 'machine learning'. Samen met onze expertise in webarchivering en het Memento protocol vormen we een stevige tandem.

Vanwaar jouw gedrevenheid om 'reference rot' te bestrijden?

Enerzijds om te voorkomen dat informatie die waardevol is vanuit wetenschappelijk of sociaal perspectief zomaar in het niets verdwijnt. Het gebeurt te vaak dat sites die met een onderzoeksproject gepaard gaan op het einde van het project in rook opgaan. Toch bevatten deze sites zeer leerrijke informatie. Hun evolutie toont aan hoe het denkproces tijdens zo'n project geëvolueerd is. Dat op zich is informatie die je niet zomaar dumpt; die bewaar je om verder onderzoek op te baseren.

Daarnaast denk ik dat we onvoldoende beseffen dat we vandaag collectief onze geschiedenis op het web aan het schrijven zijn. Het web bestaat nog maar vanaf begin de jaren '90 maar het volume aan informatie dat ondertussen opgebouwd is, is gigantisch. Toch vinden we het blijkbaar niet alarmerend dat we het merendeel van deze hedendaagse geschiedenis laten smelten als sneeuw voor de zon. En dan te bedenken dat we het vroeger een evidentie vonden om allerhande informatie met een bepaalde relevantie op papier te bewaren.

Op welke manier kan de integriteit van web-gerelateerde bronnen op lange termijn gegarandeerd blijven?

De integriteit of authenticiteit van informatie is natuurlijk een belangrijk gegeven. Maar op dit moment werken we volgens een 'first things first' benadering. Onze prioriteit is nu in de eerste plaats het bewustzijn rond webarchiveren te verscherpen en ervoor te zorgen dat er effectief gearchiveerd wordt. De vraag hoe we er kunnen voor zorgen dat deze data niet gemanipuleerd worden, blijft echter een essentiële vraag die we niet uit de weg mogen gaan. Al was het maar om te voorkomen dat bronnen niet gemanipuleerd worden door bijvoorbeeld bemoeizuchtige overheden.

"Eens het belang van digitaal archiveren echt tot je doordringt, dan is de stap tot proactief archiveren snel gezet."

In welke mate is de snelheid van de evolutie van het web bevorderlijk voor het wetenschappelijk onderzoek?

In mijn opinie is het web het enige platform waarop je vandaag wetenschappelijk onderzoek op een efficiënte manier kunt en wil publiceren. Je kunt nu eenmaal niet verwachten van mensen die wetenschappelijk onderzoek verrichten of wetenschap consumeren, dat zij opnieuw naar de bibliotheek gaan om daar klassieke papers te gaan opzoeken. Dat zou hun proces veel te veel vertragen. Ik zie die snelheid als een troef. De snelheid waarmee informatie doorgegeven kan worden, zal trouwens voor een groot deel de snelheid waarmee nieuwe wetenschappelijke vondsten gedaan worden bepalen.

Maar is de snelheid van media zoals Twitter nog wel geschikt voor wetenschappers?

Ik zou daar niet meteen 'neen' op antwoorden. We zien nu al jonge wetenschappers die rond hun nieuwste wetenschappelijke vondsten tweeten voor ze dit gepubliceerd hebben. Dankzij deze moderne netwerken ga je nog sneller nieuwe informatie tot jou kunnen nemen. En dat is toch alleen maar bevorderlijk voor je eigen onderzoek. Neen, het feit dat je via deze nieuwe media informatie aan een vliegensvlug tempo de wereld kunt insturen, dat kunnen we alleen maar toejuichen. Het enige wat we in het oog moeten houden is dat we selectief en streng zijn in wie of wat we volgen. Want het gevaar om onder de bergen informatie bedolven te geraken is reëel.

Hoe kunnen wetenschappelijke bibliotheken en wetenschappers in de toekomst meewerken aan het bestrijden van 'reference rot'?

Het begint en staat met bewustwording van het probleem. Eens het belang van digitaal archiveren echt tot je doordringt, dan is de stap tot proactief archiveren snel gezet. De voorbije 15 jaren werd het grootste deel van onze geschiedenis gecommuniceerd en gedocumenteerd op het web. Door die informatie op een selectieve en consequente manier te archiveren, draag je bij aan het bewaren van belangrijke data die later van essentieel belang zullen zijn voor sociaal wetenschappelijk onderzoek. Dat op zich is toch al een voldoende reden om te gaan denken in termen van webarchiveren.

Memento stap-voor-stap

STAP 1: start je Chrome browser ▶ STAP 2: installeer de Memento plug-in** ▶ STAP 3: selecteer een datum in het verleden door op de Memento icoon te klikken ▶ STAP 4: reis door de tijd van het web door rechts te klikken op pagina's & links ▶ STAP 5: reis in het heden door gewoon te klikken

** Deze plug-in vind je op http://bit.ly/memento-for-chrome.

Op offline dieet

SAMEN MET BRAM VAN MONTFOORT, DE AUTEUR VAN ‘EEN JAAR OFFLINE’

Een jaar offline. Dat besliste journalistiekstudent en online man, Bram van Montfoort, te doen. Een jaar bande hij z’n iPad, smartphone en internet uit z’n bestaan. Wat deed dit met hem en wat kunnen we van hem leren? We gingen het hem vragen.

Wat was je drijfveer om gedurende één jaar te breken met je drukke online leven en te kiezen voor een offline bestaan?
Laat me even schetsen hoe m’n online leven eruit zag. ’s Ochtends was ik m’n iPad al aan het bekijken nog voordat ik iets gegeten of gedronken had. Ik was bijna de hele dag online en schuimde allerlei sites en sociale media af. Een leven zonder internet en mobiele telefoon kon ik me niet voorstellen. Dat maakte me nieuwsgierig om erachter te komen hoe de mens voor de intrede van het web en de smartphone er toch in slaagde ook een leven te leiden. Het is die nieuwsgierigheid die me getriggerd heeft om een jaar offline te gaan. Ik koos bewust voor de periode van één jaar omdat dit me de kans zou geven allerlei ervaringen gespreid in de tijd mee te maken.

Hoe heb je de afkickperiode ervaren?
Op 1 januari 2012 heb ik de knop omgedraaid, de internetkabel uitgetrokken en m’n simkaart aan een vuurpijl vastgebonden en de lucht ingeschoten. Hiermee was het startschot voor m’n nieuwe bestaan gegeven. Omdat ik er rekening mee hield dat ik afkickverschijnselen zou vertonen, had ik een verslavingsdeskundige onder de arm genomen. Het plan was dat hij me zou begeleiden tijdens m’n moeilijke momenten. Maar die momenten zijn er niet geweest. Ik heb niet liggen rillen op m’n bed en heb ook geen andere lichamelijke symptomen gekregen die ik onder controle moest krijgen.

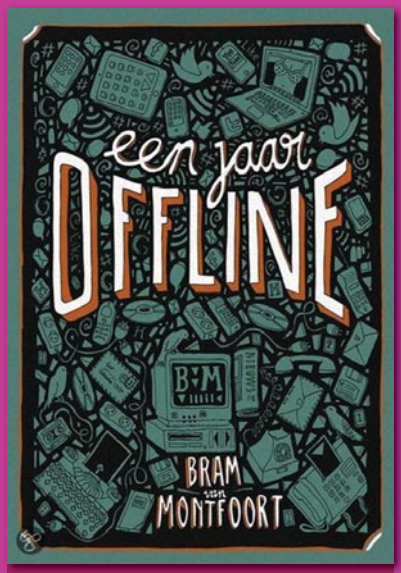

Het boek ‘Een jaar offline’ wordt uitgegeven door uitgeverij Moon. www.uitgeverijmoon.nl

Het gevoel niet langer onmiddellijk via je smartphone of mail bereikbaar te zijn; wat doet dat met een mens?
Dit is natuurlijk verschillend van mens tot mens. Mij gaf het in ieder geval een gevoel van vrijheid, onafhankelijkheid en verbondenheid. Dat laatste kan gek klinken want op het eerste zicht heb je minder contacten en ben je natuurlijk minder met mensen verbonden. Maar hierdoor ontstaat er precies meer verbondenheid. Zo stelde ik vast dat ik in m’n persoonlijke contacten met mensen niet afgeleid werd door m’n smartphone en ik me hierdoor meer ging focussen op m’n gesprekspartner. Ik heb dit als een verrijking ervaren. Als een nieuwe, meer respectvolle en intense omgangsvorm met anderen.

"Deze offline periode heeft me de waarde van de bibliotheek opnieuw leren ontdekken."

Tijdens je offline periode ging je anders naar bibliotheken kijken. Hoe verklaar je dat?

Deze offline periode heeft me de waarde van de bibliotheek opnieuw leren ontdekken. Als kind kwam ik wel eens in een bibliotheek maar naarmate ik ouder werd, kwam ik er minder en minder. Maar toen ik niet meer kon googlen, bood de bibliotheek me een alternatief om m'n honger naar kennis te stillen. Ik ging dan ook vier tot vijf keer per week naar de bibliotheek en vond het een inspirerende omgeving om tijd in door te brengen. Vandaag vind ik dat trouwens nog steeds. Ik ben dan ook opgetogen over het feit dat het radioprogramma OBA live, waaraan ik meewerk, vanuit de openbare bibliotheek in Amsterdam uitgezonden wordt. Het is niet alleen een omgeving waar je veel kunt leren; je ontmoet hier ook veel mensen en kunt er bovendien in het restaurant lekker eten.

Hoe anders ging je om met informatie?

Informatie wordt plots heel kostbaar. Als je iets interessants ziet, wil je het niet verliezen en ga je het kopiëren. Doordat je je bewust bent dat informatie niet langer 'anywhere-anytime' beschikbaar is, ga je er zorgzamer mee om. Maar er is nog iets anders: je gaat ook beseffen dat je niet op de hoogte van alles kunt zijn. Doordat websites zoals www.buienradar.nl waar je het weer à la minute kunt volgen, wegvallen, laat je die behoefte om continu 'mee' te zijn ook los. En je stelt vast dat je een gevoel van 'het komt wanneer het komt' over je heen krijgt en dat dit rust brengt.

Welke invloed had deze offline periode op je concentratievermogen?

Noodgedwongen ging ik meer van buiten leren. Dat stimuleert niet alleen je geheugen maar ook je denkvermogen. Ik stelde vast dat boeken lezen alsmaar vlotter ging. Een paar uren ononderbroken een boek lezen lukte me zonder problemen.

Hoe zou je je sociaal leven voor, tijdens en na je offline bestaan beschrijven?

In se is er niets veranderd. M'n goede vrienden zijn nog steeds m'n goede vrienden. Hetzelfde geldt voor m'n kennissen. Wat wel veranderde, was m'n onweerstaanbare drang van vroeger om voortdurend op de hoogte te willen zijn over de activiteiten van m'n vrienden en kennissen. Die dwang verdween en in de plaats kwam ruimte voor spontane ontmoetingen. Ik denk hierbij aan die dag toen ik me op een trein bevond die door de plotse sneeuw stil kwam te staan. In plaats van achter m'n computerscherm allerlei websites of sociale media af te schuimen, ben ik met de machinist uitgestapt om samen een sigaret te roken. We hebben een boeiend gesprek gevoerd. Was ik online geweest, dan had deze ontmoeting nooit plaatsgevonden.

"In plaats van via sociale media ben ik via brieven met m'n vrienden gaan communiceren."

Je vertelt in je boek dat je in dat jaar meer bent gaan dromen. Waren er nog andere zaken waaraan je merkte dat je persoonlijkheid aan het veranderen was?

Ik heb er altijd van gehouden te dromen. Maar in dit offline jaar werden m'n dromen niet afgebroken. Ze bleven nazinderen net zoals de gesprekken met m'n vrienden. Of het idee dat ik m'n vader die ik al 10 jaar niet meer gezien had, opnieuw zou willen ontmoeten. Die idee kwam steeds meer bovendrijven. Ik ben hem dan ook gaan opzoeken in Portugal. Je zou kunnen zeggen dat ik in de loop van dat jaar dichter bij mezelf en m'n dromen gekomen ben. Het dagboek dat ik in die periode bijgehouden heb, heeft me hier zeker bij geholpen.

Tijdens dat jaar ben je meer brieven gaan schrijven. Hoe werkt dat voor iemand die opgegroeid is met mails i.p.v. brieven?

Ik ben de brief een prachtig medium gaan vinden. In plaats van via sociale media ben ik via brieven met m'n vrienden gaan communiceren. Alleen al door het feit dat ik deze brieven met de hand schreef, ging ik dieper nadenken over wat ik schreef. Hierdoor veranderde de inhoud. Ik communiceerde niet langer via korte berichten over wat ik gisteren gedaan had of van plan was vandaag of morgen te doen. M'n brieven werden verhalen waarin ik m'n gedachten en gevoelens over thema's zoals liefde en eenzaamheid ging delen. Zo was er in die periode ook een leuk meisje dat ik op een feestje tegengekomen was. Vroeger zou ik meteen over haar zijn gaan googlen. Maar doordat ik dat nu niet deed, heb ik haar via brieven beter leren kennen. Hierdoor stond ik spontaner tegenover haar en werd ons contact interessanter en spannender.

In één van je brieven schrijf je 'Nu voel ik me soms een primitieveling die om beetjes informatie van de internetgoden bedelt.' Hoe voelde dat?

Je wordt natuurlijk wel geconfronteerd met het gegeven dat kennis macht is. Toen ik met een paar vrienden naar Berlijn trok, was het duidelijk dat zij dankzij hun smartphones de leiding hadden. Zij zochten via het web waar we gingen overnachten of wat we gingen bezoeken. En ik was afhankelijk van de informatie die ze me gaven. Het gebeurde ook vaak dat ik niet op de hoogte was van nieuws dat heet van de naald was. Ik herinner me nog dat ik via m'n grootmoeder vernam dat er

"Naarmate ik minder nieuws volgde, werd ik rustiger."

een walvis aangespoeld was op het strand. Het kan vreemd klinken maar ik vond het niet onaangenaam niet langer op de hoogte te zijn van dit soort nieuws. Integendeel, naarmate ik minder nieuws volgde, werd ik rustiger. Ik zou zelfs durven zeggen dat ik introverter werd.

In je boek geef je allerlei offline survivaltips. Welke zijn de voornaamste die je aan onze lezers wilt meegeven?

Om zo'n offline experiment te doen slagen, is het cruciaal dat je duidelijke regels opstelt. Tegen jezelf zeggen dat je minder op je mobiele telefoon gaat kijken, werkt niet. Hierdoor creëer je keuzestress. Want als je gsm rinkelt, zal je telkens moeten kiezen of je nu antwoordt of niet. Vandaar m'n advies om jezelf heldere regels op te leggen zodat je niet in ambigue situaties terechtkomt. De laatste tijd zie ik steeds meer mensen het initiatief nemen om lunches in te richten waarin men niet gestoord wil worden door gsm's. Hierbij is de duidelijke stelregel dat de eerste die z'n mobiele telefoon toch aanraakt, de lunch van iedereen betaalt.

Heb je echte nadelen ervaren of grootse dingen gemist omdat je offline was?

Het was wel duidelijk dat ik zonder toegang tot het internet als journalist m'n beroep niet kon uitoefenen. Een andere consequentie van m'n offline bestaan was dat de opdrachten die ik via m'n videoproductiebedrijf binnenkreeg drastisch zag verlagen. Op één jaar tijd zakte het aantal van 25 naar 2 opdrachten. Dit kwam voornamelijk doordat de communicatie via brieven met opdrachtgevers veel te traag werkt. Met als gevolg dat je het geduld van de klant op de proef stelt en hij kiest voor een productiebedrijf dat snel op de bal speelt. Toch wil ik hier een positieve noot aan toevoegen. Deze offline ervaring heeft me ook geleerd dat het aanvragen van een interview via brief weliswaar meer tijd vraagt maar ook meer bereidwilligheid bij de geïnterviewde teweegbrengt. Als journalist is dit geen onbelangrijk inzicht.

Vandaag ben je opnieuw online actief. Hoe anders is je online gedrag t.o.v. vroeger?

Het dwangmatige gedrag is weggevallen. Ik hoef niet langer altijd en overal bereikbaar te zijn of op elk moment van de dag met het internet verbonden te zijn. Ik ervaar het als een hele verademing dat ik op m'n vrije momenten niet langer overvallen word door een onweerstaanbaar verlangen om op Facebook of een andere sociale site te gaan. Dat op zich geeft me een gevoel van vrijheid. Want het betekent dat ik niet afhankelijk ben van deze digitale media. Dat zij m'n leven niet dirigeren maar dat ik hen inschakel op het moment dat ik er bewust voor kies.

Hoe zie jij op lange termijn de impact van online media op ons menselijk gedrag evolueren?

Ik bekijk dit vrij positief. We bevinden ons in een overgangsperiode. Toen de videorecorder op de markt kwam, vreesde men ook dat er geen boek meer gelezen zou worden. Niets bleek minder waar. Vandaag bestaat er inderdaad de tendens van mekaar op elke seconde van de dag te laten weten waar we zijn, waar we mee bezig zijn en wat we denken. Maar op termijn gaat dit soort gedrag zich normaliseren. Je ziet de eerste tekenen al bij de jongeren die minder voor Facebook kiezen. De menselijke behoefte van ervaringen en gedachten uit te wisselen; die zal echter blijven bestaan. Maar ze zal met de tijd menselijkere proporties aannemen. Zodat je hen gebruikt voor wat je bestaan echt verrijkt. Zodat je als mens weer aan het roer staat van deze digitale media en niet toelaat dat ze je leven in beslag nemen.

Wat heeft deze offline periode jou vooral geleerd?

Dat je niet hoeft mee te gaan met de stroom. Dat je de essentiële zaken van het leven kunt blijven beleven ook zonder continu online te zijn. Ik vergelijk deze periode met een reis. Als je een tijd uit je routine stapt, ga je nieuwe ervaringen opdoen en verrassende zaken ontdekken. Tijdens m'n reis heb ik de waarde van brieven en boeken opnieuw ontdekt. Betekent dit dat ik na m'n terugkeer de digitale media ben gaan afzweren? Helemaal niet. Ik ben deze media alleen bewuster gaan gebruiken en heb het nut van de traditionele media leren waarderen. Een gebalanceerd gebruik van beiden is wat de ontdekkingstocht me heeft geleerd.

Waarom wilde je deze ervaring via je boek met anderen delen?

Als journalist zit het in m'n DNA om verhalen met anderen te delen. Ik vond het ook een leuk idee om dit thema via een gedrukt boek -dat nota bene niet online te verkrijgen is- te brengen. Ik stel vast dat het onderwerp van m'n boek heel erg leeft. Veel mensen stellen zich vragen bij hun online gedrag en m'n boek kan helpen bij het beantwoorden van die vragen. Als m'n boek een aanzet kan zijn om tijdens hun zoektocht meer vrijheid ten aanzien van digitale media te verwerven, dan ben ik meer dan tevreden.

"Zorg dat je zelf aan het roer staat van deze digitale media en laat ze niet toe je leven in beslag te nemen."

Team in de kijker

Heeft u al gehoord van het Heron team dat zich binnen LIBIS toelegt op heden-daagse oplossingen voor museale- en erfgoedcollecties?

We stellen hen kort aan u voor.

Anita Ruijmen
Business Consultant

Dit is een korte omschrijving van m'n taken binnen het Heron team.
Ik verdeel m'n tijd tussen verschillende taken. De voorbije maanden was m'n focus vooral gericht op digitale projecten voor het CRKC (Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur) en het CAG (Centrum Agrarische Geschiedenis).

"Flexibiliteit en permanente vorming zijn in de IT-wereld een must."

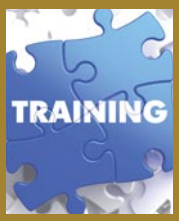

Dit maakt m'n job interessant.
Dankzij m'n job krijg ik de gelegenheid om mij voortdurend bij te scholen. Deze permanente vorming ervaar ik als een plus-punt. Ook het gegeven dat ik een bijdrage kan leveren aan het veiligstellen van ons erfgoed, maakt m'n job interessant.

Dit zijn de professionele waarden die ik hanteer.
Bij het uitvoeren van een opdracht vind ik het belangrijk om efficiënt en accuraat op vragen van onze partners in te spelen maar ook om rekening te houden met de gestelde deadlines. Vaak leidt dit tot een spannende evenwichtsoefening.

Dit zijn de vragen waar ik het meest mee te maken krijg.
De meest gestelde vragen hebben te maken met het correct overbrengen van bestaande data van de klant naar de Heron omgeving en in een later stadium met het aanpassen en optimaliseren van deze data binnen het systeem.

Dit heeft m'n job me geleerd.
Tijdens mijn loopbaan bij LIBIS heb ik geleerd dat flexibiliteit en permanente vorming in de IT-wereld een must zijn en dat communicatie en betrokkenheid essentieel zijn voor een goede bedrijfs-cultuur.

Dit zijn de uitdagingen binnen m'n werkdomein.
M'n belangrijkste uitdaging is en blijft het verder uitbouwen van de nodige kennis om m'n taken efficiënter en effectiever te kunnen uitvoeren. Ik wil vooral 'bijblijven' met de nieuwste ontwikkelingen binnen IT, de bibliotheek- en erfgoedwereld.

Dit wordt m'n focus de komende maanden.
Waarschijnlijk zal ik de rest van het jaar heel wat tijd besteden aan de opvolging van projecten zoals CRKC, CAG en Babylonische Teksten. Maar ook aan vragen van nieuwe partners die tot het Heron samenwerkingsverband toetreden.

"In de wereld van webdevelopment kan je maar beter nieuwsgierig zijn."

Joris Lambrechts
Webmaster/ ontwikkelaar CBA*/UB*/LIBIS

Dit is een korte omschrijving van m'n taken binnen het Heron team.
M'n taken hebben vooral te maken met de creatie van websites zoals bv. de nieuwe website voor het VDIC (Vesalius Documentation & Information Center) en de make-over van de website van het CAG (Centrum Agrarische Geschiedenis).

Dit maakt m'n job interessant.
Het is vooral de combinatie van front-end en back-end development die me boeit. Hierdoor kan ik creatief aan de slag met het design maar kan ik ook technische skills ontwikkelen.

Dit zijn de professionele waarden die ik hanteer.
Nieuwsgierigheid vind ik een belangrijke eigenschap. Zeker in de wereld van webdevelopment kan je maar beter nieuwsgierig zijn naar de constante evoluties en zorgen dat je up-to-date bent.

Dit zijn de vragen waar ik het meest mee te maken krijg.
Ik kom vooral in aanraking met vragen vanuit het Heron team. Het zijn veelal vragen die zij op hun beurt van de klant ontvangen. Vaak gaan ze over de praktische kant van projecten zoals technische functionaliteiten en aanpassingen in het webdesign.

Dit heeft m'n job me geleerd.
Op korte tijd heb ik hier al ontzettend veel zaken geleerd. Zoals efficiënt programmeren en veilig werken met verschillende IT-tools zoals Linux, GitHub en Capistrano.

Dit zijn de uitdagingen binnen m'n werkdomein.
Het web verandert elke dag. Als ontwikkelaar is het een hele uitdaging om op de hoogte te blijven van alle aanpassingen. Een efficiënte ontwikkelingsomgeving behouden lijkt mij de grootste uitdaging voor elke webontwikkelaar.

Dit wordt m'n focus de komende maanden.
Het onderliggende content management systeem van onze websites krijgt binnenkort een grote update waardoor een aantal van onze websites ook aangepast moeten worden. Dit wordt ongetwijfeld een belangrijk actiepunt.

** CBA: Campusbibliotheek Arenberg*
** UB: Universiteitsbibliotheek*

"Het feit dat ik met software engineers van over de hele wereld kan samenwerken vind ik een heel interessant facet van m'n job."

Naeem Muhammad Software architect

Dit is een korte omschrijving van m'n taken binnen het Heron team.
M'n taak als software engineer bestaat er vooral in om de functionaliteiten van CollectiveAccess -de software die wij binnen Heron gebruiken- te optimaliseren en verder uit te breiden.

Dit maakt m'n job interessant.
Het feit dat ik met software engineers van over de hele wereld kan samenwerken aan de optimalisatie van een open source software systeem, vind ik een heel interessant facet van m'n job.

Dit zijn de professionele waarden die ik hanteer.
Voor mij is teamspirit essentieel. Als we ons als teamplayers opstellen, komen we veel verder. Stiptheid en nauwgezetheid vind ik ook twee belangrijke waarden. Zeker in onze werkomgeving waar deadlines en kwaliteit het verschil maken.

Dit zijn de vragen waar ik het meest mee te maken krijg.
Uiteraard krijgen we allerlei soorten vragen maar de meeste zijn te herleiden tot: 'Welke functionaliteiten kunnen we in CollectiveAccess toevoegen? Kunnen we bepaalde 'features' op een andere manier uitvoeren?

Dit heeft m'n job me geleerd.
Bij LIBIS heb ik ongetwijfeld geleerd om in teamverband op een efficiënte manier samen te werken. Daarnaast kom ik in aanraking met heel wat verschillende technologieën en dat verrijkt m'n kennis en inzichten.

Dit zijn de uitdagingen binnen m'n werkdomein.
De grootste uitdaging bestaat erin op de hoogte te blijven van de technologische evoluties. Maar ook het leveren van gepersonaliseerde oplossingen voor onze partners ervaar ik telkens als een uitdaging.

Dit wordt m'n focus de komende maanden.
Ik zal me vooral focussen op de implementatie van de recentste versie van Collective Access. En uiteraard zal ik klaarstaan om onze partners technische ondersteuning rond deze nieuwe versie te bieden.

"Onze innovatieve benadering rond digitaal erfgoedbeheer en ontsluiting boeit me."

Roxanne Wyns
Business consultant

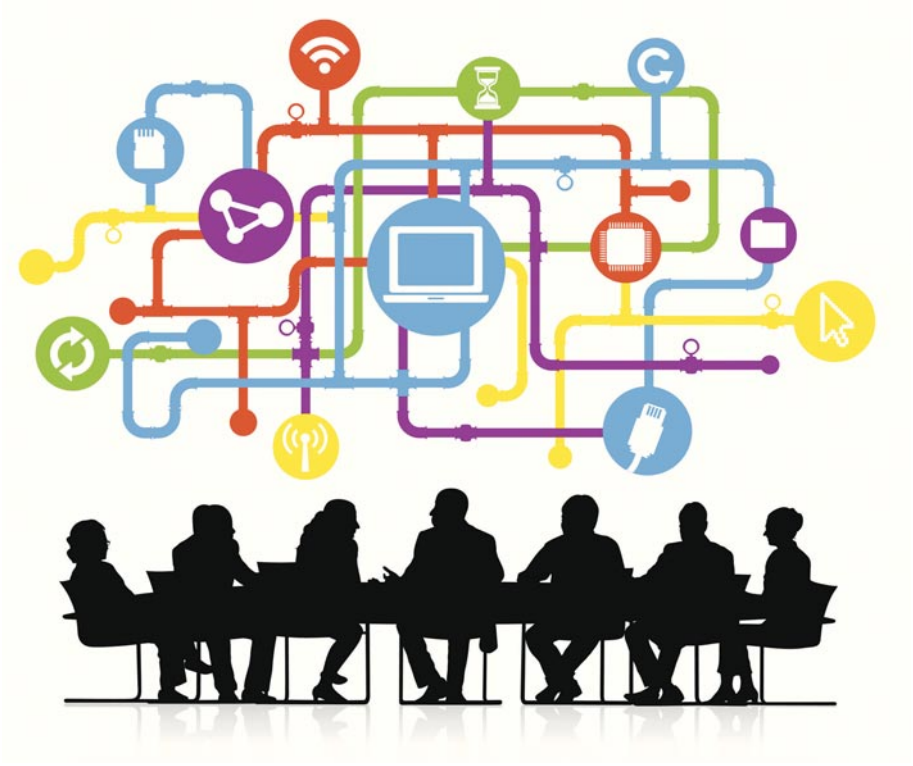

Dit is een korte omschrijving van m'n taken binnen het Heron team.
Als business consultant voor Heron sta ik in voor het contact met onze partners. Hun noden vertaal ik naar ons technisch team toe. Samen zoeken wij naar efficiënte en gebruiksvriendelijke oplossingen voor hun aandachtspunten.

Dit maakt m'n job interessant.
Onze partners komen steeds opnieuw met interessante vragen en nieuwe noden. Het uitdenken van geschikte oplossingen zie ik als een uitdaging. Maar ook onze innovatieve benadering rond digitaal erfgoedbeheer en ontsluiting boeit me.

Dit zijn de professionele waarden die ik hanteer.
Ik hecht veel belang aan heldere communicatie. Daarnaast vind ik het belangrijk om op de hoogte te blijven van de laatste ontwikkelingen binnen het digital heritage domein en deze expertise te delen met m'n collega's en onze partners.

Dit zijn de vragen waar ik het meest mee te maken krijg.
Onze partners kennen hun systemen door en door. Hun vragen gaan dan ook niet over courante zaken maar hebben meestal te maken met de uitbreiding en verbetering van hun systemen.

Dit heeft m'n job me geleerd.
Vroeger zat ik meer aan de gebruikerskant van een collectiebeheersysteem. M'n eerste jaar bij LIBIS heeft me geleerd dat software een complex gegeven is en dat er voor een eenvoudige gebruikersvraag al heel wat technische kennis nodig is.

Dit zijn de uitdagingen binnen m'n werkdomein.
Hoewel ik graag alle wensen van onze gebruikers zou willen invullen, bestaat er geen 'one size fits all' oplossing. Daarom is het belangrijk functionaliteiten vanuit het standpunt van een betere gebruikerservaring de juiste prioriteit te geven.

Dit wordt m'n focus de komende maanden.
Ik zal heel wat tijd besteden aan het Alamire foundation project. Alamire digitaliseert waardevolle manuscripten aan zeer hoge kwaliteit. Heron zal de nodige tools voorzien voor het beheren, onderzoeken en ontsluiten van deze bestanden.

Alma, een stand van zaken

In de afgelopen maanden werd zeer hard gewerkt om onze nieuwe bibliotheeksoftware op punt te stellen. Onze partners en Alma-experts hebben veelvuldig getest, handleidingen werden opgemaakt en opleidingen werden voorbereid. Tijdens de maanden april & mei werden er verschillende workshops en informatiesessies georganiseerd om de configuratie op punt te stellen en iedereen optimaal voor te bereiden.

De datum om met Alma in productie te gaan hebben we verschoven naar de zomermaanden. Dit gaf Ex Libris de tijd om een aantal belangrijke functionaliteiten verder af te werken. Ondertussen is er enorme vooruitgang gemaakt en heeft Ex Libris zich geëngageerd om alles tijdig in te plannen. Het overleg zal de komende weken nog verder worden opgedreven.

Op basis hiervan en de maandelijks nieuwe updates met heel wat bijkomende mogelijkheden, hebben wij er het volste vertrouwen in dat we tijdig klaar zullen zijn. Ondertussen zijn de opleidingen van start gegaan en naderen 15 juli (voor de eerste cluster) en 5 augustus (voor de tweede cluster) met rasse schreden.
Het wordt dus een drukke zomer voor de bibliothecarissen en Alma-experten.

De timing

In de zomer

Er werd bewust gekozen om de overgang in de zomer te plannen. Deze periode biedt het voordeel dat het wat rustiger is en geeft het bibliotheekpersoneel meer tijd om zich aan de nieuwe workflows aan te passen.

In twee groepen

Om de overstap zo vlot mogelijk te laten verlopen, worden de verschillende instellingen in twee groepen verdeeld. Omwille van het volume van ons netwerk is dit de beste keuze. Er zijn immers een dertigtal instellingen en meer dan 300 bibliotheekmedewerkers die opleidingen moeten krijgen en zich moeten inwerken in het nieuwe geïntegreerde bibliotheeksysteem.

De opleiding

Van mei tot en met juni

Het opleidingstraject gaat door vanaf mei tot en met juni en vindt plaats in Leuven, Brussel en Torhout. Naast plenaire opleidingssessies worden er workshops ingericht. Er wordt heel wat gebruikgemaakt van korte, opleidingsfilmpjes waarin de nieuwe workflows toegelicht worden.

Vervolgsessies

Op basis van de feedback van de gebruikers gedurende de eerste weken na de implementatie zullen er extra terugkom- en opleidingsdagen georganiseerd worden. Deze zullen vanaf eind augustus doorgaan.

Wil u op de hoogte blijven van de allerlaatste updates rond de uitrol van Alma? Surf naar de Alma projectwebsite:

https://sites.google.com/site/almalibisnet/

DE MENS ACHTER LIBISnet

In deze rubriek stellen we u voor aan één van de 600 leden van ons netwerk.

Deze keer laten we u kennismaken met Christine Breugelmans. We stelden haar enkele vragen over haar functie, over de onderwerpen die haar boeien en over haar visie op informatie. Maar ook over haar dromen. Het woord is aan Christine.

De mens achter CB02

Naam Christine Breugelmans

M'n functie
Bibliotheekassistent in de KMKG (Koninklijke Musea voor Kunst & Geschiedenis)

M'n professionele activiteit
M'n taken zijn zeer gevarieerd. Ik sta in voor het onthaal van de bezoekers in de leeszaal van onze bibliotheek. Ze kunnen bij mij terecht voor allerlei vragen i.v.m. het lidmaatschap en het opzoeken van informatie. Daarnaast zorg ik voor het catalograferen van onze collectie, het up-to-date houden van onze lezers- en ruildatabank en ben ik verantwoordelijk voor de IBL-aanvragen via Impala.

M'n lievelingsboek
's Ochtends en 's avonds zul je me op de trein meestal aantreffen met een boek. Ik heb dan ook heel wat lievelingsboeken zoals 'De ondraaglijke lichtheid van het bestaan' van Milan Kundera en 'Anna Karenina' van Tolstoj. Een recenter boek waar ik erg van genoten heb, is 'Nultijd' van Juli Zeh. De titel is een begrip uit de duiksport en verwijst naar de maximale tijd die je op een bepaalde diepte kunt doorbrengen zonder - bij onmiddellijke terugkeer naar de oppervlakte- gezondheidsrisico's te lopen. Het boek brengt allerlei contrastrijke thema's zoals licht en donker, leven en dood, liefde en haat op een fascinerende manier samen.

M'n lievelingsfilm
De film 'Pulp Fiction' van Quentin Tarantino bevat alles wat een film boeiend maakt: humor, actie, fantastische dialogen en een geweldig script. Het is onbegonnen werk om het verhaal kort samen te vatten maar Tarantino slaagt erin op ingenieuze wijze verschillende verhaallijnen door elkaar heen te laten lopen. Hij regisseert ook John Travolta op een voortreffelijke manier waardoor deze acteur die wat naar de achtergrond verdwenen was, plots weer hip werd.

M'n medium bij uitstek
Gedurende de week lees ik m'n krant De Morgen op m'n tablet. Maar in het weekend geef ik de voorkeur aan de papieren versie bij het ontbijt. Ook het magazine Knack is wekelijks leesvoer. De combinatie van actualiteit, lifestyle en boekbesprekingen spreekt me aan. Jammer dat de vlijmscherpe artikels van Koen Meulenaere er niet langer in terug te vinden zijn.

M'n stoutste droom
Ik heb er altijd van gedroomd een vliegbevret te halen. Stel je voor: met een Cessna naar je vakantiebestemming vliegen. Het lijkt me heerlijk zo hoog boven de wolken zonder files.

Ik stel u voor aan:
Katrien Thys van den Audenaerde van het Afrikamuseum

BIB IN DE KIJKER

OP BEZOEK BIJ VIVES

Bij de aanvang van het nieuwe academiejaar 2013-2014 smolten de Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende (KHBO) en de Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen (KATHO) samen tot VIVES. Onder deze overkoepelende organisatie bevinden zich zes campussen, elk met hun eigen studiegebieden en eigen bibliotheek.

De campus van Tielt is waar je moet zijn voor het volgen van een lerarenopleiding én het beleven van een nieuwe bibliotheekervaring. Over deze vernieuwde bibliotheek en het beheren ervan stelden we een aantal vragen aan de bibliothecaris van dienst. Het woord is aan Nele Barbry.

Een nieuw academiejaar. Een nieuwe bibliotheek.

"Sinds september 2013 is onze bibliotheek naar een andere locatie verhuisd. We speelden al vele jaren met het idee om uit breiden. De voornaamste reden hiervoor was een gebrek aan werkplaatsen en zitruimte voor onze gebruikers. De voorbije jaren zien we een merkbare stijging van het aantal studenten dat naar onze bibliotheek komt om er samen met andere studenten aan een taak te werken. Samen leren is zonder twijfel ook een trend die wij op onze campus vaststellen. Onze interieurarchitecten hebben aan dit aspect heel wat aandacht besteed. Als je onze nieuwe bibliotheek binnenwandelt, zul je meteen merken hoeveel verschillende soorten zitopties we nu aan ons publiek aanbieden. Je vindt er een werktribune met verschillende zitplaatsen, een tafel met zitballen maar ook een ruimte met zitzakken. En om het het aanbod volledig te maken, werden er ook een aantal schommels voorzien. Onze nieuwe bibliotheek beschikt daarnaast over een vrij groot klaslokaal dat docenten kunnen gebruiken. Dit kan handig zijn voor een les waarin de lesgever de studenten met bibliotheekmateriaal wil laten werken.

"Het is onze taak onze gebruikers te begeleiden bij het selecteren van relevant didactisch materiaal."

Studenten en docenten centraal

Ons publiek bestaat in de eerste plaats uit docenten en studenten die voor een lerarenopleiding kozen. Leerkrachten uit het werkveld komen vooral naar onze bibliotheek om informatie op te zoeken waarmee ze hun lessen kunnen stofferen. Of ze komen onze bronnen raadplegen wanneer ze een nieuwe leermethode willen hanteren en zich willen verdiepen in deze nieuwe methodiek vooraleer ze er effectief mee aan de slag gaan.

Een tweesporenbeleid

Het is duidelijk dat de vraag naar digitaal materiaal bij onze gebruikers toeneemt. Dit is zowel bij studenten als docenten het geval. Toch is de algemene stijging van het aanbod minder groot dan ik verwachtte. Dit neemt niet weg dat we doen wat we kunnen om ons aanbod af te stemmen op de toenemende vraag. Met als gevolg dat ons elektronisch aanbod ondertussen behoorlijk uitgebreid is. Vandaag vind je in onze bibliotheek o.a. de online Van Dale-woordenboeken, de Vlaamse databank 'Leerrijk' die een verzamelplaats is voor artikels rond onderwijs en Engelse wetenschappelijke databanken. Feedback van onze doelgroep is essentieel ook wat de aankoop van materiaal betreft.

Naast het van dichtbij volgen van de catalogi van educatieve uitgeverijen en sites zoals www.boekenbank.be en www.netuit.nl, attendeer ik regelmatig docenten in vakgroepen. Ik maak weliswaar eerst een selectie voor hen waaruit zij dan kunnen kiezen. Maar het gebeurt ook regelmatig dat docenten me vragen om bepaalde specifieke bronnen aan te kopen. Beide manieren hebben als gevolg dat de docenten participeren aan de samenstelling van onze collectie. Dit tweesporenbeleid kan ik alleen maar toejuichen. Het zorgt er namelijk voor dat ons aanbod zo nauw mogelijk aansluit bij de verlangens van onze lezers.

"Dankzij LIBISnet behoren we tot een groep van vakmensen die allemaal met hetzelfde instrument werken."

Studenten zien we als het moment er is om hun stages voor te bereiden. Omdat we regelmatig met situaties te maken krijgen waar de vraag naar bepaald praktijkmateriaal piekt, vragen we onze gebruikers bepaalde veel gevraagde bronnen enkel hier ter plaatse te consulteren. Bij het samenstellen van onze collectie zijn de noden van de docenten en studenten uiteraard onze richtingaanwijzer. Naast het continu actualiseren en optimaliseren van ons aanbod, staan m'n collega en ik ter beschikking om hun vragen te beantwoorden. Zelf geef ik eerstejaarsstudenten en studenten die hun bachelorproef voorbereiden infosessies rond Limo. Dit persoonlijk contact met gebruikers, zowel tijdens infosessies als aan de balie, is trouwens het facet dat me het meest aanspreekt in m'n job.

Meer zichtbaarheid. Meer gebruiksvriendelijkheid

Met LIBISnet krijg je ongetwijfeld meer zichtbaarheid. Dat geldt zowel voor onze collectie als voor de collectie van andere partners uit het netwerk. Dit maakt dat je binnen één interface heel wat meer bronnen kunt raadplegen dan enkel die van je eigen organisatie. En dat op zich is een voordeel waar studenten en docenten alleen maar beter van worden. Een ander pluspunt is dat we dankzij LIBISnet tot een groep van vakmensen behoren die allemaal met

hetzelfde instrument werken. Uit die groep is er een werkgroep 'schoolboeken' ontstaan. Op die manier kunnen we informatie en aandachtspunten delen. Niet alleen deel je hierdoor expertise, je verneemt ook welke aandachtspunten je als groep kan aanpakken. Het valt me telkens op dat er -bijvoorbeeld bij de lancering van een nieuwe versie software- nog steeds de ruimte is om vragen te stellen en suggesties te doen. Het is mijn overtuiging dat we als groep zeer goed geplaatst zijn om de transparantie en gebruiksvriendelijkheid van ons bibliotheeksysteem verder te optimaliseren.

Samengevat kun je rustig stellen dat wij de schaalvergroting die LIBISnet met zich meebrengt, tot nog toe enkel als iets positiefs ervaren.

De toekomst anticiperen

We stellen vast dat onze studenten steeds meer de wens uiten om via hun 'mobile devices' Limo te gebruiken. Een update van Limo die rekening houdt met de mobiele gebruiker staat dus op ons verlanglijstje. Maar ook de blijvende aandacht voor het wegwerken van kleine verbeteringspunten houden we graag op de agenda. In de toekomst willen we steeds meer inzetten op een 'proactieve benadering'. Dit geldt zowel voor het ter beschikking stellen van onze print als digitale bronnen. We willen zo nauwkeurig mogelijk anticiperen op de wensen van onze gebruikers maar willen ook attent blijven dat we ons publiek niet overladen met allerlei informatie. In deze tijden waar informatiebronnen in overvloed aanwezig zijn, is het onze taak onze gebruikers vooral te begeleiden bij het selecteren van relevant didactisch materiaal. Als we erin slagen de juiste data op het juiste moment aan te bieden, zijn we aardig op weg om de toekomst van onze bibliotheek in goede banen te leiden. Zo hebben we besloten om de Limo sessies niet langer bij de aanvang van het academiejaar in te richten maar op het moment dat de student z'n eerste opdracht start. Dat is namelijk het moment waarop hij deze informatie het meest nodig heeft. Het is één voorbeeld maar er zullen zich zonder twijfel nog andere gelegenheden voordoen waar we door proactief te handelen en ons in de schoenen van de gebruiker te plaatsen onze dienstverlening verder kunnen optimaliseren."

LIBISzine is
een uitgave van:

LIBIS
INTO INFO

www.libis.be